

DECIZIA nr. 8/4
Senatului ASEM
din 26 noiembrie 2025

Luînd act de raportul „Medicina reproductivă asistată: potențial în creșterea natalității”, înscris în Registrul de stat al proiectelor din sfera științei și inovării cu cifrul: 24.80012.0807.16SE, prezentat de directorul de proiect dna Inga Chistruga-Sînchevici, dr., cercetător științific coordonator, Senatul ASEM constată că pe parcursul anului 2025 au fost realizate cu succes obiectivele planificate. La realizarea proiectului au participat 2 persoane, doctori în știință. Valoarea finanțării a constituit 178,7 mii lei.

Activitățile și rezultatele obținute în anul 2025 corespund planului anual:

1. A fost efectuată **analiza cadrului de politici** de susținere a accesului populației la serviciile de medicină reproductivă asistată, atât la nivel național, cât și internațional. Analiza a vizat identificarea cadrului normativ, a mecanismelor de finanțare și acces, precum și a bunelor practici care pot fi adaptate la contextul Republicii Moldova. Accentul a fost pus pe: criteriile de eligibilitate pentru accesul la procedurile medicale de reproducere asistată; reglementările privind donarea de gameți, crioprezervarea. La nivel internațional, analiza s-a concentrat pe cadrul legislativ din state membre UE și alte țări cu politici dezvoltate în domeniul medicinei reproductivă asistate, identificând modele variate de reglementare.
2. A fost realizat **studiul cantitativ** „Percepții privind accesarea tehnologiilor medicale reproductivă asistate”, prin aplicarea unui chestionar auto-administrat online, adresat persoanelor cu vârste cuprinse între 20 și 50 de ani. Eșantionului studiului constituie 375 de respondenți. Analiza acestor percepții a permis înțelegerea mecanismelor prin care procedurile medicale de reproducere asistată sunt integrate — sau respinse — în câmpul social, dezvăluind gradul de pregătire al societății pentru schimbările pe care aceste practici le implică.
3. A fost elaborat **raportul de cercetare** „Implementarea medicinei reproductivă asistate în Republica Moldova: provocări și oportunități de creștere a natalității” și publicat în calitate de carte de specialitate: studiu științific.
4. Au fost pregătite 5 comunicări și prezentate în cadrul a 5 conferințe internaționale peste hotare.
5. S-a participat la 3 expoziții internaționale: „INFOINVENT-2025”, ediția a XIX-a, Excellent IDEA 2025 (medalie de argint), Euroinvent 2025, Iasi, România, (medalie de bronz).
6. S-a organizat **Masa Rotundă** „Implementarea medicinei reproductivă asistate: provocări și potențial de creștere a natalității” pe data de 15.10.2025. Evenimentul a reunit 48 de participanți – reprezentanți ai Ministerului Sănătății, Ministerului Muncii și Protecției Sociale, Agenției de Transplant, Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, instituțiilor medicale specializate în reproducerea asistată, Institutului Mamei și Copilului, direcțiilor municipale de asistență medicală și socială, UNFPA, Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Universității de Stat din Moldova, precum și membri ai mediului academic și ai societății civile.
7. Au fost elaborate 3 articole științifice și transmise spre publicare în culegerile conferințelor științifice organizate peste hotare.
8. Se definitivează lucrul asupra unui articolul care va fi transmis spre publicare în Revista Calitatea Vieții (SCOPUS) și a altuia în Revista de Asistență Socială, București, B+.

În urma celor consemnate **Senatul ASEM,**

DECIDE:

1. A aproba Raportul anual pentru anul 2025 și rezultatele activității de cercetare științifică realizate în cadrul proiectului de cercetare și inovare "Medicina reproductivă asistată: potențial în creșterea natalității", înscris în Registrul de stat al proiectelor din sfera științei și inovării cu cifrul: 24.80012.0807.16SE, director de proiect: Inga Chistruga-Sînchevici, dr.
2. A aproba Raportul final al proiectului de cercetare și inovare "Medicina reproductivă asistată: potențial în creșterea natalității", înscris în Registrul de stat al proiectelor din sfera științei și inovării cu cifrul: 24.80012.0807.16SE, director de proiect: Inga Chistruga-Sînchevici, dr.
3. A transmite Raportul anual al proiectului însoțit de decizia Senatului ASEM către ANCD până la 5 decembrie 2025 pe suport de hârtie (3 exemplare) și electronic (versiuni identice). (responsabil: directorul de proiect).
4. A publica în Acces Deschis raportul anual al proiectului pe pagina oficială a INCE ASEM în termen de 3 zile, în conformitate cu reglementările naționale (responsabili: directorul de proiect, direcția tehnologiei informaționale).

Președinte al Senatului A.S.E.M.
academician, prof. univ. dr. hab.

Alexandru Stratan

Secretar științific
al Senatului A.S.E.M.

Diana Bragoi

RECEPȚIONAT

Agencia Națională pentru Cercetare
și Dezvoltare _____

_____ 2026

AVIZAT

Secția AȘM _____

_____ 2026

RAPORT ȘTIINȚIFIC FINAL

privind implementarea proiectului din cadrul concursului
Stimularea excelenței în cercetare

Proiectul "Medicina reproductivă asistată: potențial în creșterea natalității"

Cifra proiectului 2480012.0807.16SE

Prioritatea strategică Prioritatea IV Provocări societale

Rectorul ASEM/

Președintele Senatului m.c. al ASM. dr.hab., prof.univ. Alexandru STRATAN _____

Conducătorul proiectului dr. Inga CHISTRUGA-SÎNCHEVICI _____

L.Ș.

Chișinău, 2026

CUPRINS:

1. Scopul proiectului depus la concurs.....	3
2. Obiectivele	3
3. Acțiunile planificate pentru realizarea scopului și obiectivelor	3
4. Acțiunile realizate pentru atingerea scopului și obiectivelor	3-5
5. Rezultatele obținute	5-10
6. Diseminarea rezultatelor la foruri științifice.....	10-11
7. Impactul științific, social și/sau economic al rezultatelor științifice obținute în cadrul proiectului	11
8. Colaborare la nivel național în cadrul implementării proiectului	12
9. Colaborare la nivel internațional în cadrul implementării proiectului	12
10. Dificultăți în realizarea proiectului: financiare, organizatorice, legate de resursele umane	13
11. Recomandări, propuneri.....	13
12. Lista lucrărilor științifice, publicate (Anexa 2).....	16-18
13. Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în limba română și în limba engleză (Anexa 1).....	14-15
14. Executarea devizului de cheltuieli din contractul de finanțare (Anexa 3).....	19
15. Componența echipei conform contractului de finanțare (Anexa 4).....	20

1. Scopul proiectului depus la concurs.

Cercetarea aspectelor sociale, economice, juridice, culturale și etice privind medicina reproductivă asistată și elaborarea de recomandări din perspectiva creșterii natalității.

2. Obiectivele.

Analiza datelor statistice naționale și internaționale cu privire la accesarea tehnologiilor de asistare medicală a reproducerii umane.

Evaluarea accesului la serviciile de medicină reproductivă asistate, inclusiv analiza disparităților socio-economice și evidențierea factorilor determinanți în utilizarea acestora.

Identificarea dificultăților (economice, juridice, morale, etice) care limitează potențialul medicinei reproductivă asistate asupra dezvoltării demografice.

Determinarea strategiilor utilizate de beneficiari în accesarea tehnologiilor medicinei reproductivă asistate.

Conturarea portretului socio-demografic al pacienților medicinei reproductivă (vârstă, mediu de reședință, nivel de instruire, situația conjugală etc.).

Evaluarea aportului medicinei reproductivă la creșterea natalității.

Caracterizarea percepțiilor populației generale cu referire la utilizarea tehnologiilor medicinei reproductivă asistate.

Analiza comparativă a cadrului de politici național și internațional privind reglementarea medicinei reproductivă asistate și susținerea populației în accesarea acestor servicii.

Elaborarea de recomandări pentru a eficientiza și îmbunătăți politicile din domeniul sănătății reproductivă și dezvoltării demografice.

3. Acțiunile planificate pentru realizarea scopului și obiectivelor

1. Realizarea studiului sociologic cu beneficiari ai medicinei reproductivă asistate și experți (medici, experți în politici de sănătate, autorități publice centrale, preoți).

2. Elaborarea comunicării pentru conferința RELIK (Cehia). Pregătirea articolului pentru Culegerea de Materialele a Conferinței.

3. Acumularea datelor statistice pentru Republica Moldova cu privire la accesarea medicinei reproductivă asistate de la Ministerul Sănătății și analiza acestora.

4. Analiza de politici naționale și internaționale privind reglementarea medicinei reproductivă asistate și susținerea populației în accesarea acestor servicii.

5. Realizarea studiului cantitativ "Percepții privind accesarea tehnologiilor medicinei reproductivă asistate".

6. Pregătirea comunicării și articolului pentru conferința științifică internațională "Problematika feministă", Iași, România.

7. Integrarea datelor studiilor calitative și cantitative, prelucrarea și interpretarea datelor.

8. Elaborarea Policy Paper "Tehnologiile medicinei de reproducere asistată: dificultăți și oportunități de creștere a natalității".

9. Elaborarea comunicării pentru masa rotundă. Organizarea mesei rotunde.

10. Elaborarea articolului pentru revista Calitatea Vieții. Traducerea articolului în engleză. Lucrul cu recenzorii revistei. Redactarea articolului și publicarea lui.

4. Acțiunile realizate pentru atingerea scopului și obiectivelor

1. Elaborarea metodologiei de cercetare și instrumentelor de investigare sociologică (ghidurile de interviu pentru experți și beneficiari ai medicinei reproductivă asistate).

2. Realizarea studiului sociologic pe teren. Realizarea interviurilor cu beneficiari ai medicinei reproductivă asistate și experți (medici, experți în politici de sănătate, autorități publice centrale,

preoți). Stenografierea și prelucrarea interviurilor. Elaborarea matricei interviurilor.

3. Pregătirea comunicării științifice și prezentării PPT pentru conferința RELIK Reproduction of Human Capital - Mutual Links and Connections – 2024, Praga, Cehia. Participarea la conferință.

4. Realizarea articolului științific The challenges of infertility and the role of assisted reproductive technologies: A perspective from the Republic of Moldova pentru Culegerea de articole RELIK - 2024 Reproduction of Human Capital - Mutual Links and Connections. Pefectarea articolului în urma recenziilor oferite.

5. Elaborarea posterului "Challenges and experiences in accessing assisted reproductive medicine in the Republic of Moldova". Înregistrarea și participarea cu acest poster la European Exhibition of Creativity and Innovation – EUROINVENT 2025, Iași, România (Diplomă și medalie de bronz).

6. Realizarea analizei de politici naționale și internaționale privind reglementarea medicinei reproductive asistate și susținerea populației în accesarea acestor servicii medicale de reproducere asistată.

7. Pregătirea comunicării științifice și prezentării PPT pentru conferința Problematika Feministă și provocările lumii contemporane, Iași, România, 2025. Participarea la conferință.

8. Realizarea articolului științific "Politici privind reproducerea medicală umană asistată în context național și internațional" pentru Culegerea de articole PROBLEMATICA FEMINISTĂ și provocările lumii contemporane.

9. Analiza datelor privind accesarea tehnologiilor medicale de reproducere asistată în Republica Moldova solicitate de la Agenția de Transplant.

10. Elaborarea metodologiei de cercetare a studiului cantitativ "Percepții privind accesarea tehnologiilor medicinei reproductive asistate" și a instrumentului de cercetare.

11. Realizarea studiului cantitativ pe un eșantion de 375 de persoane cu vârsta de 20-50 de ani. Prelucrarea și analiza datelor.

12. Elaborarea posterului "Accesul la medicina reproductivă asistată în Republica Moldova: opinii, viziuni și experiențe din perspectiva femeilor beneficiare și experților". Înregistrarea și participarea cu acest poster la International Exhibition of Innovation and Technology Transfer „Excellent IDEA 2025”, ediția a IV-a, Chișinău, 2025. (Diplomă și medalie de argint).

13. Organizarea și desfășurarea mesei rotunde "Implementarea medicinei reproductive asistate în Republica Moldova: provocări și potențial de creștere a natalității" (15.10.25). <https://www.ince.md/masa-rotunda-implementarea-medicinei-reproductive-asistate-in-republica-moldova-provocari-si-potential-de-crestere-a-natalitatii/>

14. Pregătirea comunicării științifice și prezentării PPT pentru conferința Sustainable Economic and Social Development of Euroregions and Cross-Border Areas: international scientific conference, Iași, România, 2025. Participarea la conferință.

15. Realizarea articolului științific "Tendințe în implementarea tehnologiilor medicale de reproducere asistată în Republica Moldova".

16. Pregătirea comunicării științifice și prezentării PPT "Norms, values, and perceptions regarding the acceptance of reproductive medicine" pentru conferința The Social Work International Conference Social Work in a shifting world: Responding to transforming realities and their ripple, București, România. Participarea la conferință.

17. Pregătirea comunicării științifice și prezentării PPT "Convergențe și divergențe în reglementarea medicinei reproductive asistate la nivel național și internațional" pentru conferința "International Conference "Curent challenges in social work and opportunities for development", Oradea, România. Participarea la conferință.

18. Pregătirea comunicării științifice și prezentării PPT "Social Representations of Assisted Reproductive Medicine Among the Population of the Republic of Moldova" pentru conferința RELIK 2025 - Reproduction of Human Capital - Mutual Links and Connections. Participarea la

conferință.

19. Realizarea articolului științific "Social Representations of Assisted Reproductive Medicine Among the Population of the Republic of Moldova" pentru Culegerea de articole RELIK - 2025 Reproduction of Human Capital - Mutual Links and Connections. Pefectarea articolului în urma recenziilor oferite.

20. Elaborarea lucrării (carte de specialitate: studiu științific) Implementarea medicinei reproductive asistate în Republica Moldova: provocări și oportunități de creștere a natalității. (179 p). Aprobarea la Consiliul Științific INCE. Redactarea lucrării.

21. Înregistrarea și participarea la Expoziția INFOINVENT 2025 cu lucrarea "Implementarea medicinei reproductive asistate în Republica Moldova: provocări și oportunități de creștere a natalității" (Medalie de argint). https://infoinvent.md/assets/files/Proces-verbal_Juriu_2025.pdf

22. Elaborarea articolului "Support Policies for Access to Assisted Reproductive Medical Technologies in the Republic of Moldova: Realities, Specific Features and Expectations" pentru revista Calitatea Vieții (SCOPUS), București, România. Traducerea și transmiterea la redacția revistei.

23. Elaborarea articolului "Values and perceptions regarding the acceptance of assisted reproductive medicine in Republic of Moldova" pentru Revista de Asistență Socială B+. București, România. Traducerea și transmiterea la redacția revistei.

5. Rezultatele obținute (descriere narativă 3-5 pagini)

Cercetarea datelor privind accesarea tehnologiilor medicale de reproducere asistată în Republica Moldova oferite de Agenția de Transplant denotă că numărul total de cupluri din Republica Moldova care au beneficiat de intervenții (IUI, FIV/ICSI) are un trend ascendent, de la 1622 în 2019 la 1798 în 2024, marcând o creștere de aproximativ 11% în această perioadă. Utilizarea tehnologiilor de reproducere medicală asistată, definită ca numărul de cicluri raportate la un milion de locuitori, reflectă „accesul realizat” pentru cei care au nevoie de tratamente medicale de reproducere asistată pentru a concepe și servește ca indicator al accesului la serviciile de infertilitate. Numărul de cupluri tratate în Republica Moldova la un milion de persoane a oscilat între 452 în 2020 și 742 în 2024, cu o creștere semnificativă în ultimii doi ani, ceea ce indică o sporire relativă a accesului la tratamente în raport cu populația totală. Potrivit datelor ESHRE, țările cu cea mai mare disponibilitate a medicinei reproductive asistate în termeni de cicluri per milion de locuitori sunt Grecia, Republica Cehă și Estonia, cu numere care depășesc 2.900 de cicluri per milion de locuitori, iar rata globală de utilizare a tehnologiilor medicale de reproducere asistată este de 535 de cicluri per milion de locuitori. În ansamblu, analiza comparativă indică faptul că, deși accesarea tehnologiilor medicale de reproducere asistată în Republica Moldova se află pe un trend ascendent în ultimii ani, nivelul de utilizare rămâne semnificativ inferior celui înregistrat în mai multe țări europene cu sisteme de medicină reproductivă bine dezvoltate. Totodată, comparativ cu rata medie globală de utilizare a tehnologiilor de reproducere asistată, Republica Moldova înregistrează valori superioare, depășind pragul internațional estimat. Această poziționare intermediară sugerează că Republica Moldova se află într-o etapă de tranziție a sistemului de medicină reproductivă asistată, caracterizată prin extinderea progresivă a accesului, însă fără atingerea nivelurilor de disponibilitate și utilizare specifice statelor europene cu politici publice consolidate și mecanisme de finanțare extinse în domeniul reproducerii asistate.

Analiza evoluției procedurilor de crioconservare și a sistemului de donare în domeniul reproducerii asistate în Republica Moldova în perioada 2019–2024 evidențiază, de asemenea, un proces gradual de extindere. Creșterea semnificativă a numărului de proceduri de crioconservare a ovocitelor și spermei după FIV/ICSI reflectă o integrare tot mai pronunțată a tehnologiilor de

prezervare a fertilității în practica clinică curentă. Totodată, dinamica donării de celule reproductive relevă o evoluție pozitivă, însă, numărul limitat de donatori, absența unui registru național funcțional și lipsa mecanismelor de monitorizare a numărului de donări per donator constituie vulnerabilități majore. Aceste deficiențe sunt confirmate și de percepțiile practicienilor din domeniu, care semnalează dificultăți în aplicarea efectivă a prevederilor legale existente, în special în ceea ce privește anonimatul donării și respectarea limitelor recomandate de donare.

Datele privind prezervarea capacității de reproducere din motive sociale și medicale în Republica Moldova în perioada 2019–2024 au arătat o dinamică ascendentă clară, în special în cazul crioconservării ovocitelor. În 2019 și 2020 nu au fost înregistrate proceduri de crioconservare a ovocitelor, în 2021 a fost înregistrată o procedură, în 2022 au crescut la 3, iar în 2023 și 2024 s-au înregistrat 14, respectiv 26 de proceduri. Tendința în ceea ce privește crioconservarea spermei indică o creștere treptată din 2019 până în 2024 - de la 1 la 9-12 proceduri anual. În același timp nu a fost înregistrată nici o persoană cu țesut ovarian recoltat sau țesut testicular în scopul prezervării capacității de reproducere. Lipsa colaborării interdisciplinare între specialiștii în medicină reproductivă și alți profesioniști din domeniul sănătății, în special oncologi și alți medici care tratează afecțiuni cu impact asupra funcției reproductive, limitează identificarea timpurie a pacienților eligibili pentru astfel de intervenții. Acest deficit este amplificat de constrângerile financiare, costul ridicat al procedurilor constituind un obstacol major pentru utilizarea lor pe scară largă, în pofida existenței unui cadru legal permisiv.

Rezultatele studiului cantitativ ”Percepții privind accesarea tehnologiilor medicinei reproductive asistate” au arătat că medicina reproductivă asistată în Republica Moldova este deja o realitate socială recognoscibilă, chiar dacă experiența directă este încă redusă. S-a evidențiat un profil atitudinal echilibrat și în tranziție: populația tinde să accepte medicina reproductivă asistată ca parte legitimă a progresului medical, dar manifestă în continuare o prudență alimentată de incertitudini medicale și influențe religioase sau culturale. Zonele de neutralitate și ezitare, care în unele cazuri depășesc un sfert din răspunsuri, reprezintă segmente-cheie pentru intervenții de informare și educație medicală, menite să transforme percepțiile pasive în cunoștințe bazate pe evidențe. Această ambivalență controlată – între încredere și precauție – este tipică pentru societățile aflate în proces de modernizare a valorilor și de integrare a științei medicale în sfera deciziilor personale și familiale.

Percepțiile populației cu privire la utilizarea tehnologiilor medicale de reproducere asistată variază semnificativ în funcție de contextul în care acestea sunt aplicate, reflectând atât valori sociale, cât și nivelul de înțelegere a aspectelor medicale și etice. Rezultatele indică un nivel ridicat de acceptare atunci când infertilitatea are cauze medicale, dar și o atitudine mai rezervată în situațiile percepute ca fiind mai puțin tradiționale, cum ar fi parentalitatea individuală sau maternitatea la vârste înaintate. Cu alte cuvinte, societatea moldovenească acceptă tehnologia ca instrument de corectare a limitărilor biologice, dar devine mai rezervată atunci când aceasta intervine asupra modelelor tradiționale de viață familială.

Rezultatele studiului arată o acceptare relativ înaltă a utilizării tehnologiilor medicale de reproducere asistată: 76,8% pentru situația personală, 75,3% pentru situația partenerului/soției și 80,5% pentru încurajarea unei persoane/cuplu din proximitate. Restul se situează în zona incertitudinii sau indeciziei, indicând fie ambivalență valorică, fie lipsă de informare suficientă. Ponderile înalte în situația de infertilitate a partenerului/ei reflectă o solidaritate conjugală puternică. În linii mari, oamenii sunt mai dispuși să încurajeze pe alții decât să aplice aceeași soluție pentru ei înșiși — fenomen comun legat de percepția riscului, stigmatului sau costurilor personale. Totodată, ușoara acceptare când e vorba de recomandare pentru alții poate fi explicată și prin empatie, percepția că ceilalți pot face față costurilor/implicațiilor sau distanțare emoțională care reduce rezervele.

Datele studiului arată că profilul probabil al celor care ar accepta să apeleze la tehnologiile medicale de reproducere asistată în cazul unei cauze medicale personale este: femeie sau bărbat aflat în intervalul 30–39 de ani; rezident/ă în mediul urban – în special Chișinău; cu studii superioare; care își propune explicit extinderea familiei; iar, în situațiile cu diagnostic ori suspiciune de infertilitate, cu o decizie mai tranșantă și mai puțină ezitare. Pentru politici publice și practică medicală, aceste rezultate sugerează două direcții: consolidarea informării și consilierii în mediul rural și la niveluri educaționale inferioare (unde incertitudinea și opoziția sunt mai mari) și dezvoltarea de trasee rapide de diagnostic/trimiteri pentru persoanele cu posibile probleme reproductive, pentru a transforma predispoziția favorabilă în decizii informate și acces efectiv.

Analiza percepțiilor publice asupra diferitelor practici asociate tehnologiilor medicale de reproducere asistată, precum donarea de ovule, spermă sau embrioni, evidențiază o atitudine general favorabilă, dar diferențiată în funcție de natura actului de donare și de implicarea personală a respondenților. Cea mai mare susținere publică se înregistrează pentru donarea de ovule și spermă destinate cuplurilor infertile, considerată o practică pozitivă și solidară. Peste jumătate dintre respondenți (55,8%) declară că susțin sau susțin foarte mult această procedură, iar doar 12,3% se opun. Atunci când întrebarea devine personală, „Dacă aș avea probleme de infertilitate, aș accepta să primesc ovule/spermă de la altcineva”, sprijinul scade considerabil: doar 39% ar accepta, iar 26,7% declară că s-ar opune. Acest decalaj între susținerea generală și acceptarea personală ilustrează o disonanță între normele morale colective și confortul individual. O atitudine similară se observă și în cazul disponibilității de a deveni donator de material genetic. Doar 33,9% ar fi dispuși să doneze ovule sau spermă pentru alte cupluri, în timp ce 34,7% se opun. Această reticentă indică o barieră valorică și psihologică mai puternică, asociată cu percepția donării ca act care implică o dimensiune morală profundă, legată de transmiterea materialului genetic.

Factorii care ar putea influența decizia de a apela la tehnologiile medicale de reproducere asistată relevă o ierarhie clară a motivațiilor și obstacolelor percepute, care reflectă atât dimensiuni raționale și medicale, cât și elemente emoționale, morale și culturale. În timp ce decizia potențială de utilizare a tehnologiilor medicale de reproducere asistată este susținută de legitimizarea medicală și de experiențele sociale pozitive, utilizarea concretă este sever limitată de bariere economice, emoționale, informaționale și instituționale (*Figura 1, 2*).

Datele studiului calitativ realizat de echipa de cercetare a relevat că în contextul dificultăților care intervin, pacientele/cuplurile adoptă o serie de strategii și practici care de cele mai multe ori nu sunt cele mai oportune: tergiversarea apelării la serviciile de medicină reproductivă asistată; schimbarea centrelor de tratament care oferă servicii de reproducere medicală asistată de către femei/cupluri din cauza eșecului perceput al tratamentului; obținerea tratamentelor în afara țării datorită tehnicilor și tratamentelor diferite; îndatorarea financiară pentru accesarea procedurilor de reproducere asistată.

Analiza de politici la nivel național și internațional privind reproducerea medicală umană asistată a evidențiat că acestea variază semnificativ, reflectând diferențe legislative, etice, culturale și religioase. În general, politicile privind reproducerea medicală umană asistată sunt în continuă evoluție, cu diferențe notabile între state, dar cu o tendință clară de armonizare la standarde internaționale, accent pe drepturile omului și pe soluționarea dilemelor etice și sociale asociate acestor tehnologii moderne. Majoritatea țărilor oferă fie finanțare parțială, fie totală pentru tehnologiile reproductive asistate stabilesc anumite criterii pentru acordarea acestei finanțări grupate în două mari categorii: clinice și sociale. Cele mai frecvent utilizate criterii pentru accesul la tehnologiile reproductive asistate finanțate public sunt limita de vârstă și indicația medicală. Totuși, unele țări, analizând dovezile referitoare la creșterea ratei de succes a acestor tehnici, au inclus și alte criterii, precum IMC, fumatul și promovarea transferului de un singur embrion pentru femeile aflate în primele decenii ale vieții de adult.

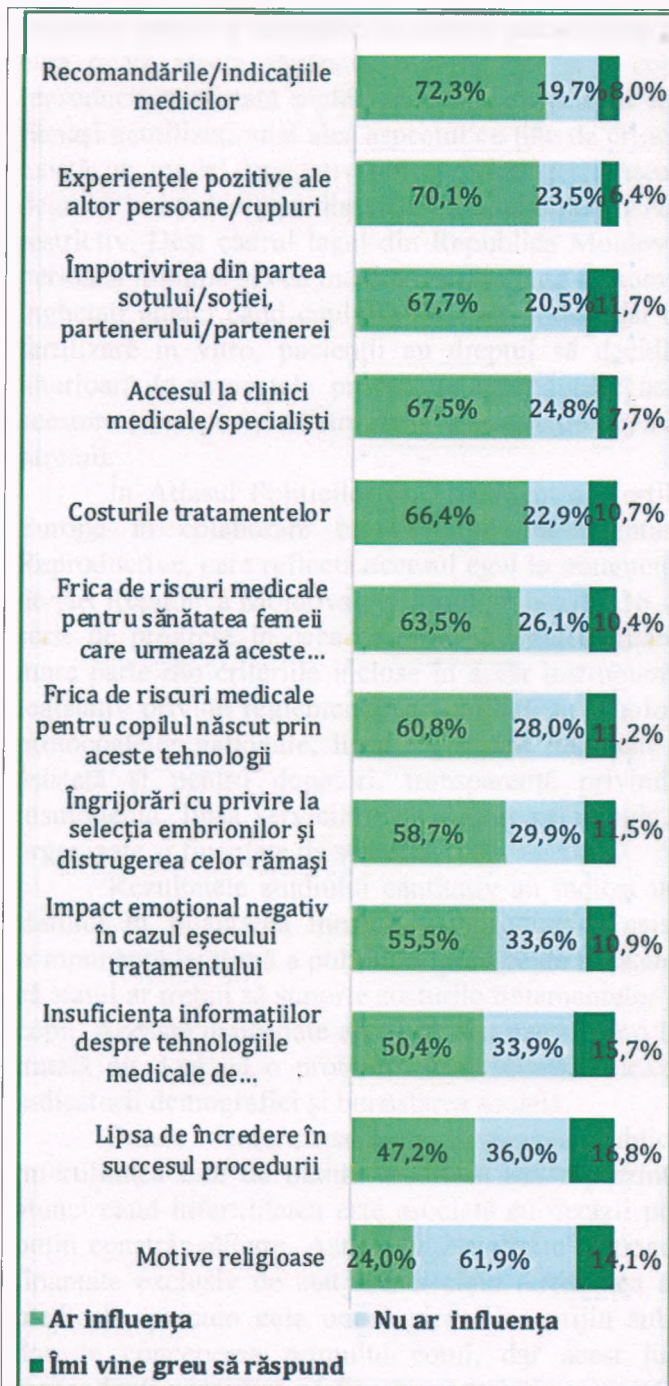

Figura 1. Repartizarea răspunsurilor la întrebarea dacă ar fi în situația să aibă nevoie să apeleze la TRA pentru a concepe un copil, care dintre următoarele motive i-ar putea influența decizia de a utiliza aceste tehnologii

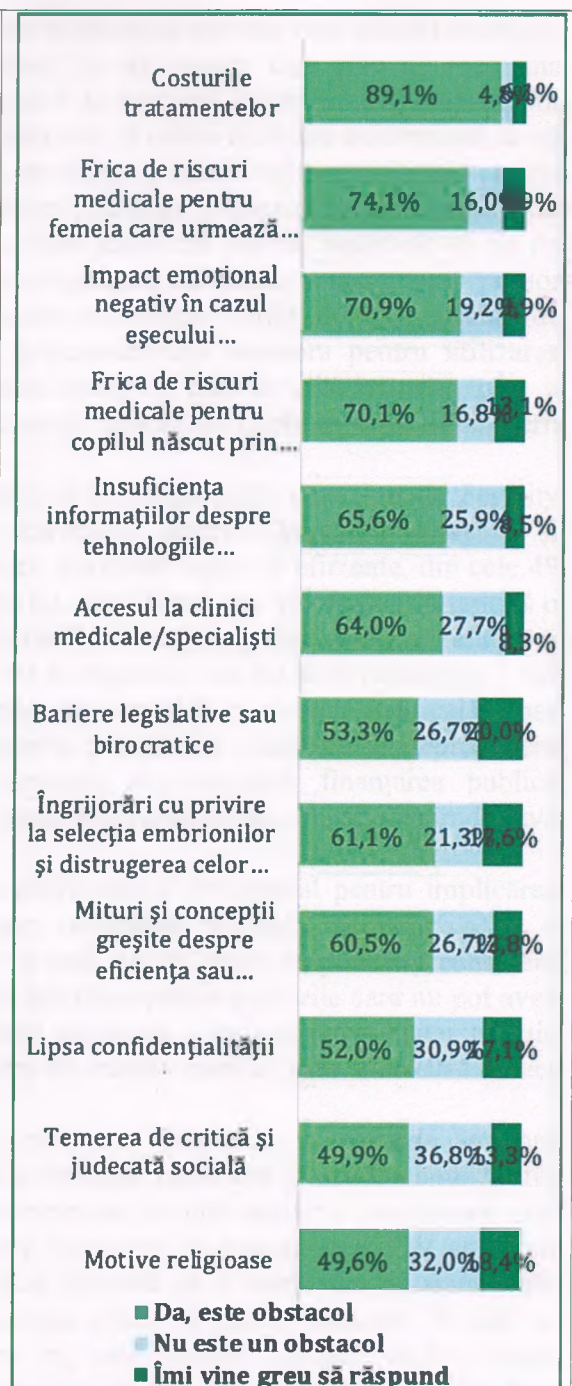

Figura 2. Repartizarea răspunsurilor la întrebarea privind aspectele care pot fi obstacole în utilizarea TRA de către cuplurile/persoanele care se confruntă cu infertilitate

Majoritatea țărilor analizate impun limite privind numărul de embrioni implantați: 1-2. Cadrul legal din Republica Moldova prevede că numărul maxim de embrioni transferați este de până la 3 embrioni la femeile sub 35 de ani și până la 5 embrioni după 35 de ani. La femeile de vârstă sub 35 de ani, cu eșecuri ale FIV precedente, pot fi transferați intrauterin până la 5 embrioni. Astfel, medicii reproductologi în mai multe situații implantează mai mult de un singur

embrion pentru a răspunde dorințelor pacienților, ceea ce duce la apariția unei sarcini multiple, care poate afecta sănătatea mamei, dar și a copiilor. Un alt aspect care ține de medicina reproductivă asistată reglementat în cadrul legal se referă la destinul oocitelor și al embrionilor rămași neutilizați, mai ales aspectul ce ține de crioconservare. Analiza realizată evidențiază că nu există un model legislativ unic privind gestionarea oocitelor și embrionilor neutilizați, ci mai degrabă trei paradigme distincte - modelul permisiv/liberal; modelul intermediar/precaut; modelul restrictiv. Deși cadrul legal din Republica Moldova a fost actualizat recent, aspectele ce țin de perioada minimă și cea maximă pentru care se admite congelarea embrionilor, soarta embrionilor înghețați atunci când cuplul a decedat, a divorțat nu sunt reflectate. Astfel, după programul de fertilizare in vitro, pacienții au dreptul să decidă: crioconservarea acestora pentru utilizarea ulterioară în proiectele proprii de reproducere asistată medical; refuzul utilizării ulterioare a acestora și, respectiv, distrugerea acestora; donarea acestora către un alt cuplu în vederea obținerii sarcinii.

În Atlasul Politicilor de Tratament al Fertilității din Europa 2024 dezvoltat de Fertility Europe în colaborare cu Forumul Parlamentar European pentru Drepturile Sexuale și Reproductive, care reflectă accesul egal la tratamente de fertilitate sigure și eficiente, din cele 49 de țări Republica Moldova s-a clasat pe poziția 36. Astfel, deși Republica Moldova a întreprins o serie de progrese în ceea ce privește implementarea medicinei reproductivă asistate, oricum o mare parte din criteriile incluse în acest instrument nu se regăsesc sau nu sunt respectate - vid legislativ privind reglementarea detaliată a tehnologiilor de reproducere asistată medicală, lipsa protocoalelor naționale; lipsa registrelor naționale pentru procedurile medicale de reproducere asistată și pentru donatori, transparență privind donarea non-anonimă, finanțarea publică insuficientă, lipsa serviciilor de suport psihologic, lipsa programelor de educație reproductivă organizate și finanțate de stat etc.

Rezultatele studiului cantitativ au indicat un sprijin social substanțial pentru implicarea statului în finanțarea medicinei reproductivă asistate, reflectând percepția acesteia ca pe o componentă legitimă a politicilor publice de sănătate. În total, 66,1% dintre respondenți consideră că statul ar trebui să suporte costurile tratamentelor de fertilitate pentru cuplurile care nu pot avea copii. Această majoritate absolută demonstrează o înaltă acceptare a ideii că infertilitatea trebuie tratată nu doar ca o problemă individuală, ci ca una de interes public, care afectează direct indicatorii demografici și bunăstarea socială.

Datele demonstrează că susținerea publică este mai puternică în cazurile în care infertilitatea este de natură medicală sau reprezintă o limitare obiectivă și scade semnificativ atunci când infertilitatea este asociată cu decizii personale sau cu circumstanțe considerate mai puțin constrângătoare. Astfel, 55,2% dintre respondenți consideră că tratamentele FIV ar trebui finanțate exclusiv de stat atunci când fertilitatea a fost afectată de o boală sau de tratamente medicale, precum cele oncologice. Un sprijin substanțial există și pentru cazurile în care se dorește conceperea primului copil, dar acest lucru nu este posibil natural: 46,4% dintre respondenți consideră că finanțarea trebuie asigurată integral de stat, iar 33,3% susțin o abordare de partajare a costurilor. În schimb, atunci când procedura vizează obținerea unui alt copil (pentru cuplurile care au deja copii), proporția celor care consideră că finanțarea ar trebui să revină exclusiv statului scade puternic la 18,7%. Un profil similar se conturează și pentru cazurile în care decizia de a avea un copil este amânată până la o vârstă mai înaintată, unde doar 20,3% sprijină finanțarea exclusiv publică, iar 40% cred că aceasta trebuie asigurată de cuplu.

Nivelul scăzut (0,5%) al ponderii nașterilor obținute prin tehnologii medicale de reproducere asistată în Republica Moldova – de cinci ori inferior mediei europene (2,6%) – reflectă o combinație de factori structurali: acces financiar limitat, capacitate instituțională redusă, lipsa unor politici de subvenționare sistematică, informare insuficientă a populației și persistența

barierelor culturale privind reproducerea asistată. Prin urmare, medicina reproductivă asistată poate fi interpretată ca o resursă strategică cu potențial pronatalist, dar încă insuficient utilizată.

Există un potențial semnificativ pentru ca medicina reproductivă asistată să influențeze pozitiv ratele de fertilitate, dar acest lucru depinde de un sistem bine structurat de informare și suport, de sporirea nivelului de informare a populației cu referire la suportul oferit de autorități cuplurilor care au dificultăți de concepere pentru a beneficia de o procedură FIV gratuită. De asemenea, este esențial ca aceste informații să fie accesibile și ușor de înțeles, astfel încât toate persoanele să fie încurajate să solicite ajutor. Creșterea conștientizării privind aceste resurse poate duce la o utilizare crescută a acestei proceduri.

6. Diseminarea rezultatelor obținute în proiect în formă de publicații (obligatoriu) și în formă de prezentări la foruri științifice (comunicări, postere – pentru cazurile când nu au fost publicate în materialele conferințelor)

Comunicări prezentate la conferințe internaționale

1. CHISTRUGA-SÎNCHEVICI, I.; CRÎȘMARU, M. Comunicarea "The challenges of infertility and the role of assisted reproductive technologies: A perspective from the Republic of Moldova". *Proceedings of International Scientific Conference RELIK 2024 - Reproduction of Human Capital - Mutual Links and Connections* organizată de Universitatea de Economie și Afaceri din Praga, 14-15 noiembrie, Praga, Cehia.
2. CHISTRUGA-SÎNCHEVICI, I.; CRÎȘMARU, M. Comunicarea "Politici privind reproducerea medicală umană asistată în context național și internațional". Conferința Internațională *PROBLEMATICA FEMINISTĂ și provocările lumii contemporane*, organizată de Institutul de cercetări economice și sociale "Gheorghe Zane" al Academiei Române, 23 mai 2025, Iasi, România.
3. CHISTRUGA-SÎNCHEVICI, I.; CRÎȘMARU, M. Comunicarea "Tendințe în implementarea tehnologiilor medicale de reproducere asistată în Republica Moldova". *Sustainable Economic and Social Development of Euroregions and Cross-Border Areas: international scientific conference*, organizată de Institutul de cercetări economice și sociale "Gheorghe Zane" al Academiei Române, 24 octombrie 2025, Iasi, România.
4. CHISTRUGA-SÎNCHEVICI, I. Comunicarea "Norms, values, and perceptions regarding the acceptance of reproductive medicine". *The Social Work International Conference Social Work in a shifting world: Responding to transforming realities and their ripple effects*, organizată de Universitatea București, Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, 29-31 octombrie 2025.
5. CHISTRUGA-SÎNCHEVICI, I. Comunicarea "Convergențe și divergențe în reglementarea medicinei reproductive asistate la nivel național și internațional". International Conference "Current challenges in social work and opportunities for development" organizată Universitatea din Orada, Facultatea de Științe Socio-Umane, 6-7 noiembrie 2025. Oradea, România.
6. CHISTRUGA-SÎNCHEVICI, I.; CRÎȘMARU, M. "Social Representations of Assisted Reproductive Medicine Among the Population of the Republic of Moldova". *Proceedings of International Scientific Conference RELIK 2025 - Reproduction of Human Capital - Mutual Links and Connections*, organizată de Universitatea de Economie și Afaceri din Praga, 13-14 noiembrie 2025, Praga, Cehia.

Participarea la expoziții științifice internaționale

1. CHISTRUGA-SÎNCHEVICI, I.; CRÎȘMARU, M. *Accesul la medicina reproductivă asistată în Republica Moldova: opinii, viziuni și experiențe din perspectiva femeilor beneficiare și experților*. Poster prezentat la International Exhibition of Innovation and Technology Transfer „Excellent IDEA 2025”, ediția a IV-a, Chișinău, 2025. (Diplomă și medalie de argint)
2. CHISTRUGA-SÎNCHEVICI, I.; CRÎȘMARU, M. *Perspectiva cuplurilor din Republica Moldova asupra provocărilor și experiențelor legate de infertilitate și accesul la reproducerea*

medicală asistată. Poster prezentat la European Exhibition of Creativity and Innovation – EUROINVENT 2025, Iași, România, 2025.

https://www.euroinvent.org/cat/EUROINVENT_2025.pdf (Diplomă și medalie de bronz).

3. CHISTRUGA-SÎNCHEVICI, I.; CRÎȘMARU, M. *Implementarea medicinei reproductive asistate în Republica Moldova: provocări și oportunități de creștere a natalității*. Lucrare prezentată la INFOINVENT 2025, Chișinău. (Diplomă și medalie de argint)
https://infoinvent.md/assets/files/Proces-verbal_Juriu_2025.pdf

Mese rotunde

Echipa de proiect a organizat și desfășurat masa rotundă ”Implementarea medicinei reproductive asistate în Republica Moldova: provocări și potențial de creștere a natalității” (15.10.25). Evenimentul, desfășurat în format hibrid, a reunit 48 de participanți – reprezentanți ai Ministerului Sănătății, Ministerului Muncii și Protecției Sociale, Agenției de Transplant, Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, instituțiilor medicale specializate în reproducerea asistată, Institutului Mamei și Copilului, direcțiilor municipale de asistență medicală și socială, UNFPA, Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Universității de Stat din Moldova, precum și membri ai mediului academic și ai societății civile.

În cadrul discuțiilor, Inga Chistruga-Sînchevici a analizat principalele provocări în procesul de implementare a medicinei reproductive asistate în contextul demografic actual al Republicii Moldova. Mariana Crîșmaru a prezentat rezultatele studiului cantitativ privind percepțiile și atitudinile populației față de tehnologiile medicale de reproducere asistată.

Evenimentul a fost înregistrat video și mediatizat pe paginile de socializare a Institutului Național de Cercetări Economice al ASEM.

<https://conferinte.stiu.md/project-events/24.80012.0807.16SE>

<https://www.ince.md/masa-rotunda-implementarea-medicinei-reproductive-asistate-in-republica-moldova-provocari-si-potential-de-crestere-a-natalitatii/>

Lista publicațiilor se regăsește în Anexa 2

7. Impactul științific, social și/sau economic al rezultatelor științifice obținute în cadrul proiectului

Impactul științific.

- Elaborarea unei Metodologii mixte aplicată și adaptată contextului național: combinarea studiilor cantitative, analizelor statistice cu investigații calitative (interviuri) pentru o înțelegere comprehensivă a fenomenului.

- Extinderea cunoașterii empirice: furnizarea estimărilor privind contribuția actuală a medicinei reproductive asistate la evoluția natalității în Republica Moldova și compararea acesteia cu standardele europene.

- Avansarea cunoștințelor privind impactul medicinei reproductive asistate asupra creșterii natalității, studiul contribuind la înțelegerea profundă a dificultăților și provocărilor cu referire la accesarea acestor tehnologii în contextul demografic, cultural și social al Republicii Moldova.

Impactul social. Extinderea bazei de cunoștințe în domeniul accesării medicinei reproductive asistate, reprezintă un suport important în dezvoltarea unor intervenții și politici mai eficiente adaptate la realitățile locale și nevoile cuplurilor infertile.

Aceste contribuții științifice fac proiectul relevant pentru comunitatea științifică, practicieni și decidenți, oferind un suport empiric solid pentru politici și intervenții menite să optimizeze rolul medicinei reproductive asistate în creșterea natalității.

8. Colaborare la nivel național în cadrul implementării proiectului

În realizarea studiului empiric s-a colaborat cu reprezentanți ai Agenției de Transplant, Centrului Național de Sănătate a Reproducerii și Genetica Medicală, Ministerului Sănătății și reprezentanți ai centrelor medicale în care se prestează servicii de reproducere medicală asistată fiind intervievați în calitate de experți. Specialiști care au participat în calitate de respondenți intervievați au furnizat evaluări calitative privind barierele, practicile clinice și nevoile sistemului. Această abordare a facilitat triangularea datelor cantitative și calitative, asigurând validitatea contextuală a concluziilor și generând recomandări aplicabile pentru politici publice.

Colaborarea la nivel național a inclus activități de solicitarea a datelor privind implementarea medicinei reproductive asistate de la Agenția de Transplant. Instituția a furnizat date operaționale și statistice privind implementarea tehnologiilor de reproducere asistată, utilizate în analizele cantitative ale studiului.

În cadrul evenimentului științific Masa Rotundă "Implementarea medicinei reproductive asistate în Republica Moldova: provocări și potențial de creștere a natalității" (15.10.25) organizat de echipa de proiect au participat reprezentanți ai Ministerului Sănătății, Ministerului Muncii și Protecției Sociale, Agenției de Transplant, Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, instituțiilor medicale specializate în reproducerea asistată, Institutului Mamei și Copilului, direcțiilor municipale de asistență medicală și socială, UNFPA, Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Universității de Stat din Moldova, precum și membri ai mediului academic și ai societății civile. Reprezentanții prezenți au formulat opinii și propuneri concrete — inclusiv recomandări privind mecanismele de subvenționare, standardizarea protocoalelor clinice, extinderea serviciilor de consiliere psihologică și îmbunătățirea campaniilor de informare publică — și au apreciat calitatea și utilitatea informațiilor prezentate.

Lucrarea Implementarea medicinei reproductive asistate în Republica Moldova: provocări și oportunități de creștere a natalității (carte de specialitate: studiu științific) a fost recenzată de Cătălin Căuș, dr. în medicină la USMF "Nicolae Testemițanu" și medic-practician în domeniul medicinei reproductive asistate. Recenzentul a sugerat o serie de recomandări care au permis îmbunătățirea conținutului lucrării.

9. Colaborare la nivel internațional în cadrul implementării proiectului.

În cadrul implementării proiectului echipa de proiect a participat cu comunicări științifice la 6 conferințe internaționale organizate în străinătate care au suscitat interes în rândul participanților. Prezentările au facilitat schimbul de experiență cu specialiști și cercetători din domeniu, au generat feed-back tehnic și metodologic, precum și invitații la colaborări ulterioare (participare la conferințe/seminare viitoare). De asemenea aceste participări au contribuit la validarea externă a metodologiei și a rezultatelor prin discuții și comentarii primite în sesiunile științifice.

La conferința din Praga (2024 și 2025), lucrările prezentate au fost supuse recenziei de către experți internaționali, care au furnizat comentarii metodologice și sugestii practice pentru îmbunătățirea analizei și interpretării datelor. Feedback-ul primit a condus la revizuirii ale manuscriselor și clarificarea unor concluzii. Articolele transmise către revistele Calitatea Vieții (SCOPUD) și Asistența Socială (B+) din România sunt în prezent supuse recenziei de asemenea de către recenzori internaționali. Evaluările externe oferă comentarii metodologice și empirice care sunt integrate în versiunile revizuite ale manuscriselor, sporind rigoarea științifică, claritatea argumentării și relevanța rezultatelor. Colaborarea cu recenzori din afara țării facilitează alinierea lucrărilor la standardele internaționale de publicare.

10. **Dificultățile în realizarea proiectului** de natură financiară, organizatorică, legate de resursele umane etc.

Lipsa datelor detaliate în rapoartele statistice ale instituțiilor responsabile de monitorizarea implementării medicinei reproductive asistate, în special informații privind numărul și tipologia intervențiilor efectuate. În consecință, studiul subliniază necesitatea armonizării și completării registrelor naționale în domeniul implementării medicinei reproductive asistate pentru a îmbunătăți monitorizarea, cercetarea și fundamentarea politicilor publice.

Durata prelungită a procesului de recenzare la anumite conferințe și reviste științifice, ceea ce a condus la amânarea publicării rezultatelor.

11. **Recomandări, propuneri** (opțional).

Conducătorul de proiect

Chistruga-Sîncevici Inga

Data: 29.01.26

LȘ

Rezumatul activităților și rezultatelor obținute

Cifra proiectului 2480012.0807.16SE

Denumirea Proiectului **Medicina reproductivă asistată: potențial în creșterea natalității**

Investigarea impactului medicinei reproductivă asistate asupra natalității este deosebit de importantă în societățile caracterizate prin fertilitate scăzută, îmbătrânire demografică și depopulare accentuată, precum este și Republica Moldova. Investigațiile realizate în cadrul proiectului au relevat că actualmente, contribuția medicinei reproductivă asistate la sporirea natalității rămâne încă modestă, constituind circa 0,5% din totalul nașterilor. Prin urmare, medicina reproductivă asistată poate fi interpretată ca o resursă strategică cu potențial pronatalist, având în vedere că prevalența infertilității este de 11%, dar încă insuficient utilizată. Nivelul scăzut al ponderii nașterilor obținute prin tehnologii medicale de reproducere asistată – de cinci ori inferior mediei europene – reflectă o combinație de factori structurali: acces financiar limitat, capacitate instituțională redusă, lipsa unor politici de subvenționare sistematică, informare insuficientă a populației și persistența barierelor culturale privind reproducerea asistată.

Studiile calitative și cantitative realizate în cadrul proiectului au arătat că costurile ridicate limitează preponderent accesul populației cu venituri medii și mici. Tergiversarea accesării tehnologiilor de reproducere medicală asistată din cauza factorilor economici și socio-psihologici, este o practică frecvent întâlnită în rândul persoanelor cu probleme de concepere, ceea ce duce la reducerea șanselor de succes, a ferestrei de oportunitate pentru intervenții pe măsură ce vârsta femeilor crește. Cunoștințele limitate despre posibilitatea de a beneficia de fertilizare in vitro prin asigurarea obligatorie de sănătate, precum și lipsa mediatizării acestei opțiuni, contribuie la subutilizarea resurselor disponibile oferite. Absența unor standarde naționale și a ghidurilor clare pentru medicina reproductivă asistată duce la inconsistențe în practicile medicale. Insuficiența serviciilor de consiliere și consultanță, absența serviciilor de suport psihologic generează o înțelegere limitată a procedurilor și riscurilor asociate și o lipsă a instrumentelor necesare pentru pacienți de a gestiona stresul în fața eșecurilor repetate.

Opiniile populației au arătat că medicina reproductivă asistată în Republica Moldova este deja o realitate socială recunoscută. S-a evidențiat un profil atitudinal echilibrat: populația tinde să accepte medicina reproductivă asistată ca parte legitimă a progresului medical, dar manifestă o prudență alimentată de incertitudini medicale și influențe religioase sau culturale. Rezultatele indică un nivel ridicat de acceptare atunci când infertilitatea are cauze medicale, dar o atitudine mai rezervată în situațiile cum ar fi parentalitatea individuală sau maternitatea la vârste înaintate. Profilul probabil al celor care ar accepta să apeleze la tehnologiile medicale de reproducere asistată în cazul unei cauze medicale personale este: femeie sau bărbat aflat în intervalul 30–39 de ani; rezident/ă în mediul urban – în special Chișinău; cu studii superioare; care își propune explicit extinderea familiei; diagnostic ori suspiciune de infertilitate.

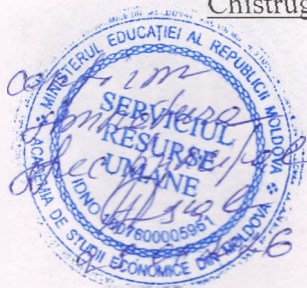
În concluzie, deși se atestă o consolidare a sistemului de sănătate reproductivă asistată în Republica Moldova, există provocări semnificative legate de costuri, echitatea accesului, disponibilitatea donatorilor și informarea populației, care trebuie abordate pentru a asigura o implementare sustenabilă și eficientă a medicinei reproductivă asistate.

Conducătorul de proiect

Chistruga-Sînchevici Inga

Data: 29.01.26

LȘ

Summary of activities and results obtained

Project code 2480012.0807.16SE

Project title "Assisted Reproductive Medicine: Potential for Increasing Birth Rates"

The investigation of the impact of assisted reproductive medicine on birth rates is particularly important in societies characterized by low fertility, demographic aging and pronounced depopulation, such as the Republic of Moldova. The investigations carried out within the project revealed that currently the contribution of assisted reproductive medicine to increasing birth rates remains modest, accounting for approximately 0.5% of total births. Therefore, assisted reproductive medicine can be interpreted as a strategic pronatalist resource, given that the prevalence of infertility is 11%, yet it remains insufficiently utilized. The low share of births achieved through assisted reproductive medical technologies—five times lower than the European average—reflects a combination of structural factors: limited financial access, reduced institutional capacity, lack of systematic subsidization policies, insufficient public information, and the persistence of cultural barriers regarding assisted reproduction.

The qualitative and quantitative studies conducted within the project showed that high costs predominantly limit access for middle- and low-income populations. Postponement of access to assisted reproductive medical technologies due to economic and socio-psychological factors is a common practice among persons with conception problems, which leads to reduced chances of success and a narrowing of the opportunity window for interventions as women's age increases. Limited knowledge about the possibility of benefiting from in vitro fertilization through mandatory health insurance, as well as the lack of publicity of this option, contribute to underutilization of the available resources. The absence of national standards and clear guidelines for assisted reproductive medicine leads to inconsistencies in medical practices. Insufficient counseling and advisory services, and the absence of psychological support services generate a limited understanding of procedures and associated risks and a lack of instruments for patients to manage stress in the face of repeated failures.

Public opinions have shown that assisted reproductive medicine in the Republic of Moldova is already a recognizable social reality. A balanced attitudinal profile emerged: the population tends to accept assisted reproductive medicine as a legitimate part of medical progress, but remains cautious, driven by medical uncertainties and religious or cultural influences. The results indicate a high level of acceptance when infertility has medical causes, but a more reserved attitude in situations such as single parenthood or advanced maternal age. The likely profile of those who would accept using assisted reproductive medical technologies in case of a personal medical cause is: a woman or man aged 30–39 years; resident in an urban area—especially Chişinău; with higher education; explicitly intending to expand the family; with a diagnosis or suspicion of infertility.

In conclusion, although consolidation of the assisted reproductive health system in the Republic of Moldova is observed, there are significant challenges related to costs, equity of access, availability of donors, and public information that must be addressed to ensure sustainable and effective implementation of assisted reproductive medicine.

Project leader

Chistruga-Sîncevici Inga

Date: 29.01.26

LŞ

**Lista lucrărilor științifice, științifico-metodice și didactice
publicate în cadrul proiectului**

Medicina reproductivă asistată: potențial în creșterea natalității

1. **Monografii** (recomandate spre editare de consiliul științific/senatul organizației din domeniile cercetării și inovării)

1.1. monografii internaționale

1.2. monografii naționale

2. **Capitole în monografii naționale/internaționale**

3. **Editor culegere de articole, materiale ale conferințelor naționale/internaționale**

4. **Articole în reviste științifice**

4.1. în reviste din bazele de date Web of Science și SCOPUS (cu indicarea factorului de impact IF)

1. CHISTRUGA-SÎNCHEVICI, I.; CRÎȘMARU, M. Support Policies for Access to Assisted Reproductive Medical Technologies in the Republic of Moldova: Realities, Specific Features and Expectations. În: *Calitatea Vieții*, București, România. (transmis la revistă, în proces de editare).

4.2. în alte reviste din străinătate recunoscute

2. CHISTRUGA-SÎNCHEVICI, I. Values and perceptions regarding the acceptance of assisted reproductive medicine in Republic of Moldova. În: *Revista de Asistență Socială B+*. (transmis la revistă, în proces de editare).

4.3. în reviste din Registrul National al revistelor de profil, cu indicarea categoriei

4.4. în alte reviste naționale

5. **Articole în culegeri științifice naționale/internaționale**

5.1. culegeri de lucrări științifice editate peste hotare

3. CHISTRUGA-SÎNCHEVICI, I.; CRÎȘMARU, M. Politici privind reproducerea medicală umană asistată în context național și internațional. În: *PROBLEMATICA FEMINISTĂ și provocările lumii contemporane*. Coordonator Marinela Rusu. ISBN 978-606-37-2370-4. Presa Universitară Clujeană, 2025. p.257-281.

<https://editura.ubbcluj.ro/index.php/puc/catalog/view/3998/24813/6558>

5.2 culegeri de lucrări științifice editate în Republica Moldova

6. **Articole în materiale ale conferințelor științifice**

6.1. în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare)

4. CHISTRUGA-SÎNCHEVICI, I.; CRÎȘMARU, M. The challenges of infertility and the role of

assisted reproductive technologies: A perspective from the Republic of Moldova. În: *Proceedings of International Scientific Conference RELIK 2024 - Reproduction of Human Capital - Mutual Links and Connections* (Langhamrová, J., & Vrabcová, J., Eds.). Prague: Vysoká škola ekonomická v Praze. pp.124–134.

<https://relik.vse.cz/2024/sbornik/en/toc.html>;

<https://relik.vse.cz/2024/download/pdf/800-Chistruga-Sinchevici-Inga-paper.pdf>

5. CHISTRUGA-SÎNCHEVICI, I.; CRÎȘMARU, M. Tendințe în implementarea tehnologiilor medicale de reproducere asistată în Republica Moldova. In: *Sustainable Economic and Social Development of Euroregions and Cross-Border Areas: international scientific conference*, 24 October 2025, 21th Edition, Iasi, Romania. Romanian Academy. Iasi Branch „Gheorghe Zane” Institute for Economic and Social Research. Iasi. (transmis la editare, în proces de editare).

6. CHISTRUGA-SÎNCHEVICI, I.; CRÎȘMARU, M. Social Representations of Assisted Reproductive Medicine Among the Population of the Republic of Moldova. În: *Proceedings of International Scientific Conference RELIK 2025 - Reproduction of Human Capital - Mutual Links and Connections*. Prague: Vysoká škola ekonomická v Praze. (transmis la editare, în proces de editare).

6.2. în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova)

6.3. în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională

6.4. în lucrările conferințelor științifice naționale

7. Teze ale conferințelor științifice

7.1. în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare)

7.2. în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova)

7.3. în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională

7.4. în lucrările conferințelor științifice naționale

Notă: vor fi considerate teze și nu articole materialele care au un volum de până la 0,25 c.a.

8. Alte lucrări științifice (recomandate spre editare de o instituție acreditată în domeniu)

Carte de specialitate: studiu științific.

7. CHISTRUGA-SÎNCHEVICI, I.; CRÎȘMARU, M. *Implementarea medicinei reproductive asistate în Republica Moldova: provocări și oportunități de creștere a natalității*. Chișinău, ASEM, 2025. 179 p. ISBN 978-9975-168-50-2. <https://doi.org/10.36004/nier.2025.188>

<https://rses.ince.md/handle/123456789/2904>

9. Brevete de invenții și alte obiecte de proprietate intelectuală, materiale la saloanele de invenții

8. CHISTRUGA-SÎNCHEVICI, I.; CRÎȘMARU, M. *Accesul la medicina reproductivă asistată în Republica Moldova: opinii, viziuni și experiențe din perspectiva femeilor beneficiare și experților*. Poster prezentat la International Exhibition of Innovation and Technology Transfer „Excellent IDEA 2025”, ediția a IV-a, Chișinău, 2025. (Diplomă și medalie de argint)

9. CHISTRUGA-SÎNCHEVICI, I.; CRÎȘMARU, M. *Perspectiva cuplurilor din Republica Moldova asupra provocărilor și experiențelor legate de infertilitate și accesul la reproducerea medicală asistată*. Poster prezentat la European Exhibition of Creativity and Innovation – EUROINVENT 2025, Iași, România, 2025.

https://www.euroinvent.org/cat/EUROINVENT_2025.pdf (Diplomă și medalie de bronz).

10. Lucrări științifico-metodice și didactice

10.1. manuale pentru învățământul preuniversitar (aprobate de ministerul de resort)

10.2. manuale pentru învățământul universitar (aprobate de consiliul științific /senatul instituției)

10.3. alte lucrări științifico-metodice și didactice

Executarea devizului de cheltuieli,
conform anexei nr. 2.3 din contractul de finanțare pentru anul 2025
Cifrul proiectului: 24.80012.0807.16 SE

Cheltuieli, mii lei				
Denumirea	Cod		Anul de gestiune	
	Eco (k6)	Aprobat	Modificat +/-	Precizat
Deplasări în interes de serviciu peste hotare	222720	16,10	1,96	14,14
Servicii de cercetări științifice	222930	162,60		162,60
Cheltuieli curente neatribuite la alte categorii	281900		1,96	1,96
Total		178,70		178,70

Conducătorul organizației   m.c. al ASM, dr.hab.. prof.univ. Stratan Alexandru

Contabil șef

Gutu Nadejda

Conducătorul de proiect

Chistruga-Sînchevici Inga

Anexa 4

Componența echipei conform contractului de finanțare 2025

Cifrul proiectului 24.80012.0807.16 SE

Echipa proiectului conform contractului de finanțare (la semnarea contractului) pentru 2025						
Nr	Nume, prenume (conform contractului de finanțare)	Anul nașterii	Titlul științific	Norma de muncă sau nr. de ore conform contractului	Data angajării	Data eliberării
1.	Chistruga-Sînchevici Inga	1982	Doctor în sociologie	0,5	01.01.25	31.12.25
2.	Crîșmaru Mariana	1975	Doctor în sociologie	0,5	01.01.25	31.12.25
3.						
4.						
5.						
6.						

Modificări în componența echipei pe parcursul anului 2025					
Nr	Nume, prenume	Anul nașterii	Titlul științific	Norma de muncă sau nr. de ore conform contractului	Data angajării
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					

Conducătorul organizației

m.c. al ASM, dr.hab., prof.univ. Stratan Alexandru

Contabil șef

Gutu Nadejda

Conducătorul de proiect

Chistruga-Sînchevici Inga

Data 29.01.26

LS

